

LOGISZTIKAI

TRENDEK ÉS LEGJOBB GYAKORLATOK

IV. évfolyam 1. szám 2018. május

Együttműködési láncok

Hatékonyság és IT

Tartalom

Megjelenésért felelős igazgató:
Tóth Róbert

A tudományos folyóirat
szerkesztőbizottsága:

Prof. Dr. Benkő János – egyetemi tanár,
Szent István Egyetem

Dr. habil. Duleba Szabolcs – egyetemi
docens, Budapesti Műszaki és
Gazdaságtudományi Egyetem

Dr. Duma László – egyetemi docens,
Budapesti Corvinus Egyetem

Dr. Egri Imre – főiskolai tanár,
Nyíregyházi Egyetem

Dr. Gyenge Balázs – egyetemi docens,
szakvezető, Szent István Egyetem

Prof. Dr. Heidrich Balázs – rektor,
egyetemi tanár, Budapesti Gazdasági
Egyetem

Prof. Dr. Illés Béla – intézetigazgató
egyetemi tanár, Miskolci Egyetem

Dr. Kozma Tímea – egyetemi docens,
Szent István Egyetem

Dr. Lakatos Péter – egyetemi docens
Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Dr. habil. Oláh Judit – egyetemi docens,
Debreceni Egyetem

Dr. Pataki László – egyetemi docens,
Szent István Egyetem

Prof. Dr. Popp József – egyetemi
tanár, dékánhelyettes, intézet-igazgató,
Debreceni Egyetem

Dr. Pónusz Mónika – egyetemi docens,
Károli Gáspár Református Egyetem

Dr. Sisa Krisztina – főiskolai docens,
Budapesti Gazdasági Egyetem

Szijártó Boglárka – számviteli
mesterszak mentora, Budapesti
Gazdasági Egyetem

Dr. Túróczi Imre – főiskolai tanár,
Neumann János Egyetem

Vajna Istvánné Dr. Tangl Anita –
egyetemi docens, Szent István Egyetem

Prof. Dr. Zéman Zoltán – egyetemi
tanár, intézetigazgató, Szent István
Egyetem

Logisztika-szervezés szekció

Király Tamás - Kisjakab Károly - Dr. Reicher Regina Zsuzsánna

DOI: 10.21405/logtrend.2018.4.1.4

Szervezeti folyamatok hatékonyságának vizsgálata az STI Hungary Kft.-nél. 4

Lányi Márton - Dr. habil Réger Béla PhD

DOI: 10.21405/logtrend.2018.4.1.11

Kritikus infrastruktúra védelme 11

Dr. Csipkés Margit

DOI: 10.21405/logtrend.2018.4.1.17

Az EOQ modell és az ABC elemzése alkalmazása a készletgazdálkodásban. 17

Dr. habil Réger Béla

DOI: 10.21405/logtrend.2018.4.1.23

Az integrált marketing-logisztikai koncepció szinergiája napjainkban. 23

Kovács Lúcia - Dr. Pónusz Mónika - Dr. Kozma Tímea

DOI: 10.21405/logtrend.2018.4.1.28

A zöld beszerzés stratégiai jelentősége 28

Ellátási-lánc szekció

Prof. Dr. Popp József - Dr. Harangi-Rákos Mónika - Varga Edina - Dr. Tikász Ildikó Edit - Dr. habil Oláh Judit

DOI: 10.21405/logtrend.2018.4.1.33

A hobbiállat-eledel piac nemzetközi és hazai kilátásai 33

Dr. Abonyiné Dr. Palotás Jolán - Dr. habil. Komarek Levente

DOI: 10.21405/logtrend.2018.4.1.39

Pillanatép az élelmiszergazdaságunkban rejlő logisztikai tartalékok mobilizálásáról. 39

Dr. Antal Tamás - Nánási József - Docsa Krisztián

DOI: 10.21405/logtrend.2018.4.1.43

Veszteségvizsgálat az Unilever Magyarország Kft. nyírbátori gyárában 43

Németh István

DOI: 10.21405/logtrend.2018.4.1.49

Egy országcsoport regionális együttműködése. 49

Logisztika technológia szekció

Sztrapkó Balázs

DOI: 10.21405/logtrend.2018.4.1.55

Lean elvű projekttervezési módszertan a logisztikában 55

Nagy Judit, PhD

DOI: 10.21405/logtrend.2018.4.1.60

A magyar vállalatok a digitalizáció útján 60

LOGISZTIKAI

TRENDEK ÉS LEGJOBB GYAKORLATOK

Alapító:

Dr. Karmazin György †

BI-KA Logisztika Kft.
alapító tulajdonosa

A Logisztikai trendek és legjobb gyakorlatok kereskedelmi forgalomban nem kapható, zárt terjesztésű szaklap. Megjelenik évente 2 alkalommal.

ISSN 2416-0555 (Nyomtatott) · ISSN 2560-0362 (Online)

Főszerkesztők: Dr. Gyenge Balázs és Tóth Róbert · Szerkesztőségi munkatárs: Dr. Kozma Tímea

A szerkesztőség címe és elérhetőségei:

5000 Szolnok Városmajor u. 23.

Telefon: +36 70 943 2235 +36 20 480 4177 · E-mail: logisztikaitrendek@gmail.com

Felelős kiadó: BI-KA Logisztika Kft. · Fordító, nyelvi lektor: dr. Sára Magdolna

Grafikai tervezés, tördelés: Purgel Zoltán

Az aktuális lapszámban szereplő szócikkek a kiadvány hivatalos online-felületén érhetők el.

A zöld beszerzés stratégiai jelentősége

Kovács Lúcia

E-mail: lucia.kovacs88@gmail.com

Dr. Pónusz Mónika

egyetemi docens,
Károli Gáspár Református Egyetem
E-mail: ponusz.monika@kre.hu

Dr. Kozma Tímea

egyetemi docens
Szent István Egyetem
E-mail: kozma.timea@gtk.szie.hu

Röviden a szerzőkről

Kovács Lúcia, Senior Associate egy amerikai pénzügyi szolgáltató vállalat Globális Beszerzési osztályán, valamint végzős levelező tagozatos hallgató a Szent István Egyetem Logisztikai menedzsment mester szakán. Diplomadolgozatát „Zöld beszerzési stratégia kialakítása egy multinacionális vállalatnál” témakörben írta. E cikk a diplomadolgozatban közölt főbb eredményekre épül.

Dr. Pónusz Mónika PhD, főiskolai tanár. A Károli Gáspár Egyetem, Állam és jogtudományi Kar, Gazdaság és Vezetéstudományi Intézet egyetemi docense. Vendégelőadóként tanít logisztikával kapcsolatos tárgyakat a Corvinus Egyetemen és a Szent István Egyetemen. A Magyar Tudományos Akadémia Logisztikai Osztályközi Bizottság állandó meghívottja. 2002-ben szerzett PhD fokozatot logisztika területen a Szent István Egyetem Élelmiszertudományi Karán. Több mint 15 éves vállalati tapasztalattal rendelkezik a B2B szektor területén: gyógyszer, agrokémiai, biotechnológiai, műszergyártó nemzetközi vállalatoknál. Szakterületei: ellátási lánc menedzsment, a zöld ellátási láncok, üzleti tanácsadás, vezetési ismeretek, logisztikai szolgáltatások.

Dr. Kozma Tímea a Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Regionális Gazdaságtani és Vidékfejlesztési Intézet Tevékenységmenedzsment és Logisztika Tanszékének egyetemi docense. Oklevelét a SZIE GTK gazdasági agrármérnök szak pénzügyi-számviteli szakirányán abszolválta. Egyetemi diplomája mellett megszerezte az okleveles mérnököt, felsőfokú minőségirányítási rendszerfejlesztő és a felsőfokú logisztikai képzéseket is. PhD fokozatát a felsőoktatás minőségbiztosításának kutatásából szerezte. Csaknem 15 éves oktatói tapasztalattal rendelkezik. Kutatási területei: ellátási lánc-menedzsment, kis- és középvállalkozások versenyképessége és életciklus szakaszai, minőségbiztosítás a felsőoktatásban.

Absztrakt

A zöldbeszerzés az ezredforduló környékén kezdett a köztudatba bekerülni, úgyhogy még egy viszonylag fiatal, ámde jelentős fejlődési potenciállal rendelkező területéről beszélünk, ami kiváló lehetőséget nyújt a nagyvállalatoknak, hogy megfeleljenek a fenntartható fejlődés mind gazdasági, társadalmi és környezeti követelményeinek, feltételeinek. A vállalatoknál a fenntarthatóság kérdése beépült a vállalati politikák közé. Számos szervezet világszerte törekszik arra, hogy olyan termékeket és szolgáltatásokat vásároljon, amelyek kevésbé károsak a környezetre. Cikkünk rávilágít miért fontos a zöldbeszerzés, milyen területeken alkalmazzák, illetve miért érdemes alkalmazni? Melyek azok a tényezők, amelyek gátolják a zöld beszerzés térnyerését? Mik lehetnek a megoldások ezeknek a tényezőknek a feloldására. Néhány vállalati példán keresztül bemutatjuk, hogy a versenyszférában működő nagyvállalatok beszerzéseinél, hogyan és milyen szempontok alapján tudják a zöldbeszerzést alkalmazni.

Abstract

Green procurement has started gotten into the public consciousness around the millenium, so it is a relatively young area, nevertheless it has significant potential development. Green procurement can be used to meet the three aspects economical, social and environmental - of sustainable development. In case of the majority of global companies, sustainability has been incorporated into corporate strategy. Many organizations worldwide are making the effort to purchase products and services that are less harmful to the environment. This article sheds light on the importance of green procurement, namely: in what kind of areas can it be used and why would it be worth to apply? We also highlight those potential factors that hinder the spread of green procurement and provide solutions to dissolve those factors. We illustrate with the help of a few corporate examples how green procurement can be applied in the business sector.

Kulcsszavak:

zöld beszerzés, fenntarthatósági trendek

Keywords:

green procurement, sustainability trends

1. Bevezetés

A 2008-as pénzügyi és gazdasági világválság rávilágított az olyan globális szintű társadalmi problémákra, mint a környezetszennyezés, a fenntarthatóság,

a tömegfogyasztás, illetve a társadalmi egyenlőtlenségek (Mester et.al., 2018). Az utóbbi évtizedekben lejátszódott környezeti változások és a jövővel kapcsolatos előrejelzések egyre inkább aggasztóak és sürgetnek bennünket, hogy tennünk kell valamit annak érdekében,

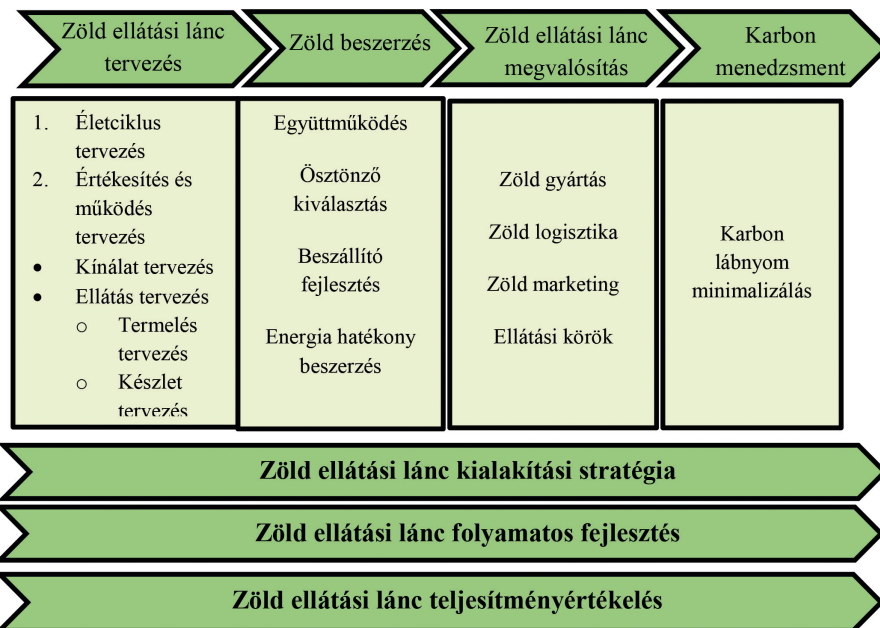
hogy átalakítsuk az eddig használt üzletviteli módokat a fenntarthatóság jegyében. A zöld beszerzés az ezredforduló környékén kezdett a köztudatba bekerülni, úgyhogy még egy viszonylag fiatal, ámde jelentős fejlődési potenciállal rendelkező területéről beszélünk, ami kiváló

lehetőséget nyújt a nagyvállalatoknak, hogy megfeleljenek a fenntartható fejlődés mind gazdasági, társadalmi és környezeti követelményeinek, feltételeinek. A vállalatoknál a fenntarthatóság kérdése beépült a vállalati politikák közé. Számos szervezet világszerte törekszik arra, hogy olyan termékeket és szolgáltatásokat vásároljon, amelyek kevésbé károsak a környezetre. Ez a tendencia hazánkban is folyamatosan erősödik, és ezen folyamat kimagaslóan kedvező hatást képes gyakorolni a vidéki térségek fejlődésére, a vidék helyi közösségeinek megerősödésére is (Tóth et.al, 2017).

Ha a gyökerektől szeretnénk kezdeni a vizsgálódást, akkor az 1987-es Brundtlandi Bizottság általi értelmezéshez kell visszanyúlnunk, mely szerint a „fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy kielégíthessék szükségleteiket” (WCED, 1987:41).

A Bizottság a fenntartható fejlődést úgy képzelte el, mint egy széket, melynek három lába van. A szék három lábát pedig a társadalom, gazdaság és környezet testesíti meg. Sajnos az azóta eltelt idő bebizonyította, hogy a lábak közötti egyensúly nem tud megvalósulni és a szék elbillent a gazdaság irányába. A gazdasági fejlődés a globalizációnak köszönhetően olyan méreteket ölt, ami környezeti szempontból már egyre inkább fenntarthatatlan. Az ökológiai lábnyom-számítás szerint másfél bolygónyi erőforrást fogyaszt az emberiség, vagyis sokkal gyorsabban pusztítjuk környezetünk erőforrásait, mint ahogy azok megújulnak (Gyulai, 2013). Tehát a fenntartható fejlődéshez fenntartható fogyasztás is szükséges.

A legtöbb meghatározás, ami a fenntartható fogyasztással kapcsolatos, kihangsúlyozza, hogy az első és legfontosabb cél a fogyasztás csökkentése, illetve a fogyasztás alternatív vagy hatékonyabb módjainak kialakítása. Ennél a pontnál kapcsolódik össze a beszerzés és a fenntarthatóság kérdése, ugyanis az óriási vásárlóerő felhasználható arra, hogy a gyártási és fogyasztási trendeket megváltoztassuk és növeljük az igényt a zöld termékek és szolgáltatások iránt. Ennek a célnak az eléréséhez a zöld beszerzés stratégiai eszközként szolgál, melyre egyre több nemzetközi vállalat jött rá az elmúlt évtizedben és használja is.

1. ábra : Zöld ellátási lánc
Forrás: Emmett-Sood, 2010

2. Anyag és módszer

Jelen tanulmányunk egy több éve folyó ellátási lánc menedzsment és zöld logisztika és fenntarthatóság vizsgálatára irányuló primer kutatásunk részét képezi. A kutatásban már többkörös kérdőíves lekérdezések zajlottak több felsőoktatási intézmény logisztika-ellátási menedzsment szakos hallgatóinak aktív bevonásával. A kérdőíves lekérdezéseket egyes iparágak mélyebb jellemzőinek elemzése érdekében mélyinterjúk is készültek, ahogy ezt jelen esetben egy Magyarországon tevékenykedő szolgáltató vállalat, mely egy multinacionális vállalatcsoport tagja-zöld beszerzési gyakorlatának elemzésének néhány eredményét ismertettük.

3. Beszerzés és Zöld beszerzés

A beszerzés fogalmát többféleképpen értelmezhetjük. Az elmúlt évtizedek során számos felfogás született az értelmezését tekintve. „Hagyományos beszerzésről akkor beszélünk, ha a beszerzés feladata a termeléshez szükséges inputigények kielégítése (Vörösmarty-Tátrai 2010, 22. old.). Ez az értelmezés az idő múltával már nem állta meg a helyét és létrehozták az úgynevezett „kiterjesztett beszerzés” fogalmát, mely szerint a beszerzés a tevékenységek elvégzéséhez szükséges kiadások (kivéve a humán és adó jellegű kiadásokat, amelyeknél a beszerzés eszköztára nem alkalmazható hatékonyan)

vállalati stratégiai célokkal való összehangolásáért, kontrolljáért felelős” (Vörösmarty-Tátrai 2010, 22. old.). Ezen értelmezés szerint a beszerzés egy olyan stratégiai eszköz, ami hozzájárul a vállalat belüli fenntarthatósági és gazdasági célok eléréséhez.

Az alábbi 1. ábrából jól látható, hogy a zöld beszerzés a zöld ellátási láncból egy kis szeletet érint, mely mellett még megtalálható a zöld ellátási lánc tervezés, zöld ellátási lánc megvalósítás és karbon menedzsment is. Pónusz-Kozma (2017) szerint az alábbi (1. ábra) ábra, mely Emmett és Sood (2010) Green Supply Chain könyve alapjárájának fordítása, nyújtja az egyik legösszetettebb és teljeskörű felfogást a témát illetően.

4. Zöld beszerzést támogató eszközök

4.1 Ökocímke

Manapság már rengeteg féle ökocímke található világszerte. Vannak olyanok, amik csak bizonyos országokban elfogadottak, de találhatunk olyanokat is, amelyek nemzetközileg vagy az európai unión belül lettek akkreditálva.

„Az ökocímkek célja, hogy hiteles információt szolgáltatassanak a vásárlóknak a termék környezeti tulajdonságairól és megkönnyítsék a választást, a „zöld” termékek és szolgáltatások megkülönböztető jeleként szolgálva. Az

ökocímkezésnek kiemelt szerepe van a zöld beszerzés megvalósításában is, ugyanakkor elmondható, hogy nem akadálymentes a használatuk, a korrekt felhasználáshoz ismeretekre, tájékozottságra van szükség a beszerzők részéről” (Diófási 2015).

Az EU Ecolabel vagy másnéven EU Ökocímke már 25 éve elfogadott ökocímke, mely biztosítja, hogy ezzel a jelzéssel ellátott termékek és szolgáltatások alacsonyabb környezeti terhelést okoznak, ezáltal kevésbé szennyeznek a környezetet, mint más termékek vagy szolgáltatások. A címke garantálja, hogy a termék egész életciklusát figyelembe véve igazolt az alacsony környezetterhelés, egészen a gyártástól a megsemmisítésig.

Az Energy Star az amerikai kormány által létrehozott nemzetközi program, ami az energiahatékonysági szempontokra fektet hangsúlyt. Kezdetben a program célja az volt, hogy olyan energiatakarékos irodai berendezéseket fejlesszenek ki, amelyek egy bizonyos tétlenségi idő után automatikusan kikapcsoljanak vagy energiatakarékos módba lépjenek. Az amerikai környezetvédelmi hivatal által végzett felmérések szerint azoknak a számítógépeknek a fogyasztása, amelyek Energy Star címkével ellátottak akár 50%-kal is alacsonyabb lehet, mint azoké, amelyek nem felelnek meg a szabvány kritériumainak.

4.2 Környezetirányítási rendszerek

A környezetirányítási rendszerek közül az egyik legelterjedtebb az ISO 14001 nemzetközi szabvány. A vállalatok és a beszerzők számára egyre fontosabbak a nemzetközi szabványok, hiszen így standard és összehasonlítható környezetvédelmi szempontokat tudnak figyelembe venni a termékek, szolgáltatások kiválasztásakor. Az ISO 14001-es szabvány által előírt környezetirányítási rendszer működtetésével a vállalat tanúsítja, hogy törekszik a környezeti hatásainak csökkentésére. A tanúsítás garantálja, hogy a szervezet rendelkezik olyan környezetközpontú irányítási rendszerrel, amely átfogóan foglalkozik a környezetvédelemhez kapcsolódó hatások elemzésével és kezelésével, és a szervezet működése során vezetői szinten is szem előtt tartja a környezetvédelmi jogszabályoknak való megfelelést. (ISO 14001) Mindezek mellett még megtakarításokat is eredményez a vállalat

számára, hiszen az erőforrások hatékonyabb felhasználása költségmegtakarításokat eredményez, valamint csökkennek a hulladékgazdálkodással járó költségek is.

A másik legismertebb környezetirányítási rendszer az EMAS rendszer, melynek előfeltétele az ISO 14001 szabvány megléte.

4.3 Életciklus-költségelemzés

Kőrösi (2014) véleménye szerint az életciklus költségelemzés különös hangsúlyt bír a zöld beszerzések gazdasági vonatkozásai tekintetében. Ugyanis e szerint az elv szerint a környezeti hatásokat a termékek és szolgáltatások teljes életszakaszában figyelembe kell venni, az alapanyag kiválasztásától kezdve egészen a megsemmisítésig. Tehát nem feltétlen igaz a mondás, miszerint a környezetbarát termékek többé kerülnek, hiszen ha a termék teljes életszakaszára bontjuk le a költséget, akkor ez már megcáfolható.

5. Zöld beszerzés elterjedését hátráltató tényezők

Lacroix (2008) nemzetközi tanulmánya szerint az alábbi csoportokba lehet sorolni a hátráltató tényezőket:

1. Gazdasági tényezők – rejtett költségek, potenciális megtakarítások becslés hiánya

Ebbe a csoportba sorolható a korábban már említett életciklus költségszámítás alkalmazásának hiánya a beszerzési osztályokon. Sajnos mind a hazai, mind a külföldi kutatások azt mutatják, hogy a beszerzők nagy része nem rendelkezik megfelelő ismeretekkel valamint információval ahhoz, hogy ezeket a kalkulációkat elvégezze, emiatt sokszor nem tudják megcáfolni az előfeltételezést, miszerint a környezetbarát termékek drágábbak.

2. Pontos meghatározás, megfogalmazás hiánya

A legtöbb szakember, beszerző számára még mindig nem tisztázott, hogy pontosan mit takar a „környezetvédelmi szempontból előnyös” kifejezés. Nem rendelkeznek elegendő információval a termékek környezeti hatásait illetően. A döntéshozatal meghozatalakor elengedhetetlen, hogy tisztában legyenek, mit takarnak az egyes környezetvédelmi

követelmények, kritériumok.

3. Környezetirányítási rendszerek, integrált beszerzési rendszerek hiánya

Ezeknek az eszközrendszereknek a hiánya még jobban megnehezíti a beszerzők munkáját, hiszen így nem tudnak a szervezeten belüli csoportok hatékonyan együttműködni, nehezebb az információ csere is. Nincsenek egységes célok és ahhoz kapcsolódó mérőszámok meghatározva.

4. Szervezeti kultúra hiánya

Megfelelően támogatott stratégia nélkül, nem lehet átütő sikereket elérni. A beszerzési kultúrában is meg kell erősíteni a zöld szemléletet és a viselkedési formákban is változtatni kell ahhoz, hogy sikeresen lehessen alkalmazni a zöld beszerzést és környezetbarát termékek vásárlását támogatni.

5. Piaci/Infrastrukturális tényezők hiánya

Nem minden esetben egyértelmű, hogy környezetbarát termékről van szó. A jelölések, mint például ökocímkek alkalmazása fontos szerepet játszik abban, hogy az ajánlatok értékelésénél egyszerűen kiderüljön, hogy környezetbarát termékről van szó vagy sem.

6. Tudás és érdeklődés hiánya

Sok helyen tapasztalható, hogy nem mutatnak különösebb érdeklődést a környezettudatos vásárlásra a beszerzők. Megvannak a jól bejáratott szállítói partnerkapcsolatok és nem kívánnak újakat kialakítani annak érdekében, hogy esetlegesen környezetbarát termékeket vásároljanak.

6. Zöld beszerzés a versenyszférában

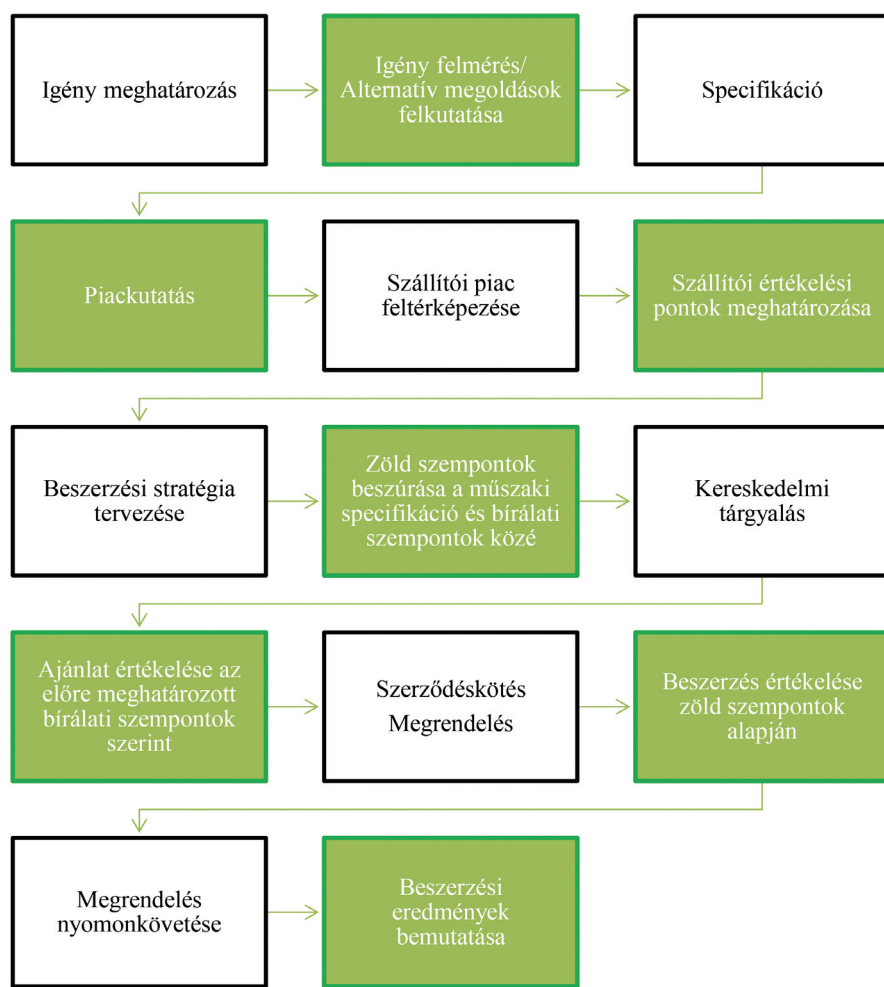
A Panasonic vállalat már 1991. június 5-én létrehozta a Környezetvédelmi Nyilatkozatot, amelyben olyan irányelveket fogalmaztak meg, hogy a globális környezet megőrzésére és a fenntartható társadalom megteremtésére fognak törekedni (Panasonic 2016). Majd 1999-ben kiadták az első Zöld beszerzési szabványok dokumentumot, melyben megfogalmazták, hogy azokat a beszállítókat részesítik előnyben, akik proaktívan odafigyelnek

a környezeti hatások csökkentésére. A következő lépés az volt, amikor 2010-ben egy 8 éves Zöld cselekvési tervet hoztak létre azzal a célkitűzéssel, hogy fenntartható társadalmat fognak kialakítani, mind a részvényesek és az összes Panasonic munkavállaló bevonásával együtt. A vállalat legújabb, hosszú távú környezetvédelmi elképzelésének a Környezeti Jövőkép 2050-ig nevet adta. Az új vízióban a Panasonic nemcsak a termékei energiafogyasztásának csökkentésére törekszik, hanem fejleszteni kívánja az eszközök energiatermelő és raktározási tevékenységeit és csökkenteni a globális környezetre gyakorolt hatásait. Két akciópontot határoztak meg. Környezettudatos, biztonságos és okos életteret szeretnének létrehozni tiszta energiából, illetve továbbra is támogatni fogják a fenntartható társadalom létrehozására törekvő mozgalmakat. Vörösmarty Gy. (2015) a magyarországi zöldbeszerzési gyakorlatot elemzi „egy kérdőíves felmérés eredményei tükrében elemzi a zöldbeszerzési gyakorlat egyes tevékenységeit azzal a céllal, hogy a motivációs tényezők beszerzési tevékenységekre gyakorolt hatását mutassa”.

Az IBM már 1990 óta minden évben közzé teszi az önkéntes vállalati környezetvédelmi jelentését. A vállalat a 2017-es évben talán mindennél jobban elkötelezettebb annak a célnak elérésében, hogy csökkentse a belső működésből származó környezetet érintő hatásokat. A vállalat arra is törekszik, hogy innovatív technológiát alkalmazva megoldást találjanak a környezeti kihívásokra. A tavalyi évben kihirdetett KPI, azaz kulcsfontosságú teljesítménymutatókból kiderül, hogy a vállalatnak négy évvel korábban sikerült elérnie a 2020-as megújuló energiaforrásokra vonatkozó célkitűzést, illetve szintén négy évvel korábban sikerült megvalósítani, sőt meghaladni a harmadik generációs széndioxid kibocsátás csökkentési célját. (IBM 2016)

Az IBM felismerte, hogy egy olyan szervezetnek, ami fenn akarja tartani a jövedelmezőséget amellet, hogy a környezeti felelősségvállalásnak és a fogyasztók elvárásainak is megfelel, olyan új jellegű stratégiára van szüksége, ahol bekövetkezik az értéklánc integrációja, ami magában foglalja a fenntartható, zöld beszerzést. Ezt a megközelítést alkalmazva minden beszerzési döntés gazdasági, társadalmi és környezeti szempontokat

2. ábra Zöld beszerzési folyamatára
Forrás: saját szerkesztés

figyelembe véve fog megszületni. (Bobis-Staniszewski 2009)

7. Zöld beszerzési stratégia kialakítása

Cikkünk ezen fejezetében azt mutatjuk be, hogyan lehetne implementálni a zöld beszerzést a stratégiába egy olyan vállalatnál ahol még csak minimális mértékben vagy egyáltalán nincs jelen a zöld beszerzés. Süle E.-Schunder L. (2017) a stratégiai beszerzés gyakorlatával foglalkoznak könyvükben, amelyet az elméleti összefüggések ismertetése és számos gyakorlati példa szintetizáló alkalmazása.

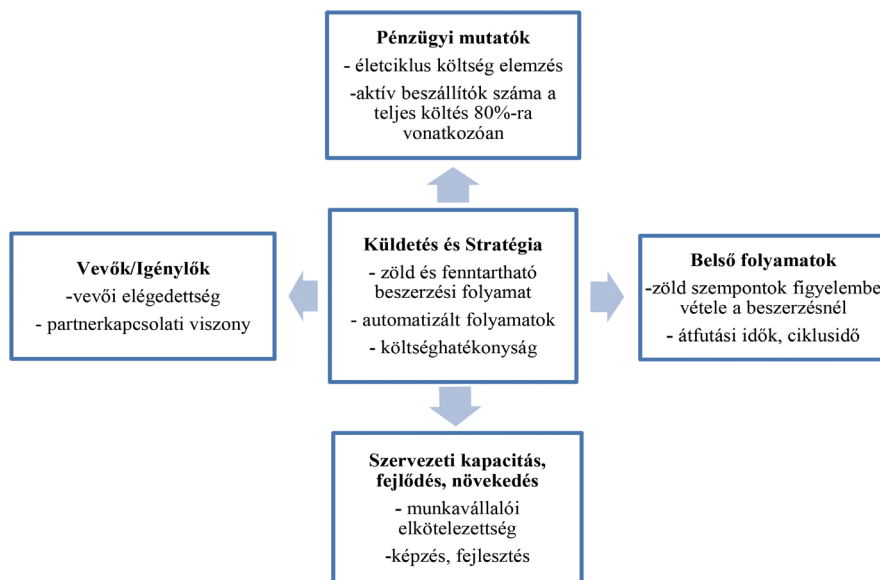
Az első és legfontosabb teendő, hogy a jelenlegi beszerzési folyamatot, ami nem tartalmaz zöld pontokat kiegészítsük azokkal a lépésekkel, amelyek a zöld beszerzéshez szükségesek. A következő (2.ábra) ábrán keresztül mutatjuk be, hogy milyen zöld pontokkal lehet kiegészíteni a beszerzési folyamatot.

A következő lépés, hogy létrehozzuk a Ba-

lanced Scorecardot, ami egy kiegyensúlyozott stratégiai mutatószámrendszer, amely alkalmas a vállalat, vagy egy funkcionális terület stratégiájának konkrét célokra történő lebontására és megfelelő mutatók segítségével mérhetővé teszi a célok teljesülését (Kaplan-Norton 2004).

A Balanced Scorecard négy aspektusból (pénzügy, vevők, belső folyamatok, tanulás-fejlődés) közelíti meg a vállalat, vagy a vállalat belüli egyik terület teljesítményét.

„A Balanced Scorecard a konkrét célokhoz mérhető mutatókat rendel, a mutatók értékeire pedig a stratégiából következő elvárásokat fogalmaz meg. Az elvárt értékek teljesülését pedig (határidővel és felelőssel rendelkező) akciók kijelölésével biztosítja. A célok teljesülését érdemes összekötni a vállalat teljesítmény mérési és ösztönzési rendszerével, ezáltal a Balanced Scorecard nem pusztán egy mutatószámrendszer lesz, hanem a stratégiai irányítás eszközévé válik.” (Korponai at.al, 2014) Ezek alapján el lehet készíteni a beszerzési csoport tevékenységére vonatkozó Balance

3. ábra Balance Scorecard

Forrás: szakirodalmi feldolgozás alapján saját szerkesztés

Scorecardot (3.ábra).

Végezetül pedig arra a következtetésre jutottunk, hogy a hosszú távú és fenntartható siker érdekében mindenképpen szükséges írott formában összefoglalni az alapvető fontosságú pontokat, amiket a zöld beszerzés során figyelembe kell venniük a beszerzési csoport tagjainak. Erre megfelelő lehet egy zöld beszerzési kézikönyv kifejlesztése.

8. Következtetések, további irányok

A globális felmelegedés, a széndioxid kibocsátás növekedése, a víz és talajszennyezés, a növekvő energiafelhasználás mind hozzájárul a környezet károsodásához. Az egyre rosszabbra forduló helyzet pedig egyre fokozódó figyelmet igényel nem csak a magánszemélyektől, hanem a vállalatoktól is. Sok cég felismerte már, hogy a környezetudatos vállalatirányítással nem csak a környezetnek tesznek jót, hanem számos piaci lehetőség rejlik benne és a vállalat imázsára is pozitív hatással van.

Winter (1997) „Zölden és nyereségesen” című könyvének utószava pont azon vállalatvezetőknek szól, akik a zöld beszerzési stratégia kialakítása előtt állnak.

„A környezetünk egészségét figyelembe vevő vállalkozóknak és vezetőknak sok bátorságra és fantáziára van szükségük. Amilyen mértékben romlik bolygónk környezeti állapota, olyan mértékben kell egyre bátrabban és újítottabb módon fellépniük.

Bátorságra van szükségük ahhoz, hogy újr gondolják életük szokásait. Meg kell fontolni

uk jelenlegi tevékenységük ökológiai hatásait, szélsőséges esetekben egy környezetileg elviselhetőbb iparágban mindent újra kell kezdeniük” Winter (1997).

9. Irodalom

- A fenntartható fejlődés honlapja: A Fenntartható fejlődés <http://www.ff3.hu/fejlodes.html> - Letöltés ideje: 2018. március.14.
- Bobis V. – Staniszewski J. (2009) Making the Case for Sustainable 'Green' Procurement. https://www-935.ibm.com/services/us/gbs/bus/pdf/sustainable_procurement_bobis_staniszewski.pdf Letöltés ideje: 2017. szeptember. 10.
- Diófási - K. O. (2015): A Zöld Beszerzés Sikertényezőinek vizsgálata, A zöld szempontok hazai beszerzési gyakorlatba történő integrációját támogató eszközzrendszer és módszertan fejlesztése, Doktori (PhD) értekezés, 90 p.
- Emmett S. - Sood V. (2010): Green Supply Chains, An Action Manifesto Wiley
- Gyulai I. (2013): Fenntartható fejlődés és fenntartható növekedés. Statisztikai Szemle. XCI. évf. 8-9. sz. 797.p.
- IBM and the Environment Report, 2016, 4. oldal https://www.ibm.com/ibm/environment/annual/IBMEnvReport_2016.pdf
- Kaplan R.S.- Norton D.P. (2004): Balanced Scorecard – Kiegyensúlyozott mutatószám-rendszer, Eszköz, ami mozgásba hozza a stratégiát, Közgazdasági és

Jogi Könyvkiadó

- Korponai J.- Bányainé Tóth Á.- Illés B. (2015): Mutatószámok vizsgálata a vállalati logisztikai rendszerben. http://www.uni-miskolc.hu/~microcad/publikaciok/2015/C1_13_Korponai_Janos.pdf.
- Kőrösi E. (2014): A zöld közbeszerzés lehetőségei Magyarországon – Fókuszban az IT infrastruktúra közbeszerzése, MA/MSc szakdolgozat, BCE Gazdálkodástudományi Kar, Logisztika és Ellátási Láncc Menedzsment Tanszék
- Lacroix R.N. (2008): Green Procurement and Entrepreneurship, Harokopeio University. http://www.academia.edu/2258731/Green_Procurement_and_Entrepreneurship Letöltés ideje: 2018. április 14.
- Mester É. - Tóth R. - Túróczi I. (2018): A vállalatok stratégia-alkotására ható tényezők: a gazdasági növekedés, a társadalmi fejlődés a fenntarthatóság és a versenyképesség. *Economica (Szolnok)* 9:(1) pp. 39-48.
- Panasonic Group Green Procurement Standards (Version 6.3) 2016. November. 30. https://www.panasonic.com/global/corporate/management/procurement/green/pdf/green_e.pdf Letöltés ideje: 2017. augusztus. 27
- Pónusz M.-Kozma T.(2017) Zöld ellátási láncok és innovatív megoldások. LOGISZTIKAI TRENDEK ÉS LEGJOBB GYAKORLATOKIII.2.sz.61-66p
- Süle E.-Schunder L. (2017) .Pénz az ablakban, A stratégiai beszerzés gyakorlata, Győr.Universitas-Győr Nonprofit Kft
- Tóth R. - Túróczi I. - Szijártó B. - Mester É. (2017): Gazdaságélénkítő és versenyképességet erősítő megoldások a vidéki térségekben. *A FALU* 32:(3) pp. 57-66.
- WCED (1987): Our common future, <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf> letöltve: 2018. 04. 16.
- Vincotte: ISO 14001: Környezetközpontú Irányítási Rendszer tanúsítása - <https://www.vincotte.hu/Tanusitas/ISO-14001.html#tab-2> Letöltés ideje: 2017.szeptember.17
- Vörösmarty Gy. - Tátrai T. (2010): Beszerzés (Stratégia, folyamatok, információ). Budapest, Complex Kiadó, 22 p.
- Vörösmarty Gy. (2015): A zöldbeszerzés motivációs háttere, *Vezetéstudomány*, vol. 46. no. 12 pp. 13-21.
- Winter G. (1997): Zölden és nyereségesen. Budapest, Műszaki Könyvkiadó